

» apud vos, et ut eruamur ab iniquis et malis hominibus.
 » Non enim omnium est fides. » Quomodo curreret et glorificaretur verbum Dei, nisi ad finem conversis eis, quibus prædicaretur; quandoquidem jam credentibus dicit: « Quemadmodum et apud vos? » Scit certe hoc ab illo fieri, quem vult rogari ut hoc faciat, ut etiam eruatur ab iniquis et malis hominibus; qui profecto et illis orantibus non erant credituri. Propter quod addidit: « Non enim omnium est fides: » tanquam diceret, Non enim apud omnes etiam vobis orantibus glorificabitur verbum Dei. Quia ipsi utique fuerant credituri, qui ordinati erant in vitam æternam, prædestinati in adoptionem filiorum per Jesum Christum in ipsum et electi in ipso ante mundi constitutionem¹: sed ideo Deus per orationes credentium nondum credentes credere facit, ut ostendat quia ipse facit. Nemo est enim tam imperitus, tam carnalis, tam tardus ingenio, qui non videat Deum facere, quod rogari se præcepit ut faciat.

XXVIII. Hæc et alia testimonia divina, quæ commemorare longum est, ostendunt Deum gratia sua auferre infidelibus cor lapideum, et prævenire in hominibus bonarum merita voluntatum, ita ut voluntas per antecedentem gratiam præparetur, non ut gratia merito voluntatis antecedente donetur. Hoc et gratiarum actio indicat quod oratio; oratio pro infidelibus, gratiarum actio pro fidelibus. Qui enim est orandus ut faciat, illi est actio gratiarum reddenda cum fecerit. Unde idem dicit Apostolus ad Ephesios: « Propter hoc et ego, audita fide vestra in » Domino Jesu, et dilectione in omnes sanctos, non cesso » gratias agere pro vobis². »

XXIX. Loquimur autem nunc de ipsis initiis, cum homines qui erant aversi et adversi, convertuntur ad Deum,

¹ Ephes. 1, 4, 5. — ² Ibid. 15.

et velle incipiunt quod nolebant, et habere fidem, quam non habebant; quod ut fiat in eis, oratur pro eis, quamvis non oretur ab eis. Ipsi enim quomodo invocabunt, in quem non crediderunt¹? Cum vero factum fuerit quod oratur, ei qui fecit aguntur gratiæ, et pro eis et ab eis. De orationibus autem jam fidelium, quas et pro se, et pro aliis fidelibus faciunt, ut proficiant in eo, quod esse cœperunt, et de gratiarum actionibus quia proficiunt, confligendum esse tecum non puto: contra Pelagianos est iste conflictus, tibi nobisque communis. Illi quippe omnia ad fidelem piamque vitam hominum pertinentia ita tribuunt libero voluntatis arbitrio, ut habenda ex nobis, non a Domino putent esse poscenda: tu autem si ea, quæ de te audio, vera sunt, initium fidei, ubi est etiam initium bonæ, hoc est, piæ voluntatis, non vis donum esse Dei, sed ex nobis nos habere contendis ut credere incipiamus; cætera autem religiosæ vitæ bona Deum per gratiam suam jam ex fide petentibus, quærentibus, pulsantibus donare consentis. Nec attendis ideo pro infidelibus Deum rogari ut credant, quoniam Deus donat et fidem; ideo pro eis et qui crediderint Deo gratias agi, quoniam donavit et fidem.

XXX. Quamobrem ut hunc ad te sermonem aliquando concludam, si negas orandum esse, ut qui nolunt credere velint credere; si negas agendas esse Deo gratias, quoniam credere voluerunt qui nolebant credere, aliter tecum agendum est, ut non sic erres, aut si errare persistis, ne mittas alios in errorem. Si autem quod de te magis credo, sentis atque consentis orare nos Deum debere ac solere pro nolentibus credere, ut velint credere, et pro eis qui adversantur et contradicunt Legi ejus atque doctrinæ, ut ei credant eamque sectentur; si sentis

¹ Rom. x, 14.

atque consentis debere nos etiam agere gratias ac solere pro talibus, eum ad fidem ejus doctrinamque conversi volentes ex nolentibus fiunt, oportet sine dubitatione fatearis voluntates hominum Dei gratia præveniri, et ut bonum velint homines, quod nolebant, Deum facere, qui rogatur ut faciat, et cui nos novimus agere gratias dignum et justum esse cum fecerit. Dominus tibi det intellectum in omnibus, domine frater.

EPISTOLA CCXVIII¹.

Domino dilectissimo et desiderantissimo filio PALATINO
AUGUSTINUS.

Palatinum adhortatur ut in Christiana sapientia proficiat ac perseveret, id summopere cavens ne spem bene vivendi collocet in propriis viribus.

I. CONVERSATIO tua fortior atque fructuosior ad Dominum Deum nostrum magnum nobis attulit gaudium. Elegisti enim a juventute doctrinam, ut invenias usque ad canos sapientiam². Cani sunt ergo sensus hominis, et senectutis ætas vita immaculata³. Quam donet tibi Dominus petenti, quærenti atque pulsanti, qui novit bona data dare filiis suis⁴. Quamvis enim abundant tibi exhortatores et exhortationes ad viam salutis et gloriæ sempiternæ, maxime ipsa gratia Christi, quæ tibi tam salubriter in corde tuo locuta est: tamen etiam nos pro dilectionis officio, quam tibi debemus, afferimus aliquid

¹ Alias CCVII, quæ autem 218 erat, nunc 13. — Scripta forte circa idem tempus. — ² Eccli. VI, 18. — ³ Sap. IV, 9. — ⁴ Matth. VII, 11.

exhortationis in hac resalutatione nostra, qua te non pigrum vel dormientem excitemus, sed provocemus incitemusque currentem.

II. Sapere te oportet, fili, ut perseveres, quia sapuisti ut eligeres. Sit hoc ipsum sapientiæ tuæ, scire cujus donum hoc est. « Revela ad Dominum viam tuam, et » spera in eum, et ipse faciet; et deducet velut lumen » justitiam tuam, et judicium tuum velut meridiem⁴. » Ipse faciet rectos cursus tuos, et itinera tua in pace producet². Sicut speravisti quod sperabas in sæculo, ne in abundantia divitiarum gloriareres, quas more filiorum sæculi hujus concupiscere cœperas: ita nunc ad tollendum jugum Domini et sarcinam ejus, in virtute tua non confidas; et illud lene erit, et hæc levis³. Pariter quippe improbantur in Psalmo et qui confidunt in virtute sua⁴, et qui in abundantia divitiarum suarum gloriantur. Ergo divitiarum gloriam non jam habebas, sed quam habere cupiebas, prudentissime contempsisti. Cave ne tibi subrepat in tua virtute confidere; homo es enim, et maledictus omnis qui spem suam ponit in homine⁵. Sed plane in Deo tuo toto corde confide, et ipse erit virtus tua, in qua pius gratusque confidas, cui dicas humiliter et fideliter, « Diligam te, Domine, virtus mea⁶. » Quia et ipsa charitas Dei, quæ perfecta foras mittit timorem⁷, non per vires nostras, id est, humanas, diffunditur in cordibus nostris, sed sicut dicit Apostolus, « Per Spiritum » sanctum, qui datus est nobis⁸. »

III. Vigila ergo et ora, ne intres in tentationem⁹. Ipsa quippe oratio admonet te, quod indigeas adjutorio Domini tui, ne spem bene vivendi in te ponas. Oras

¹ Psal. XXXVI, 5. — ² Prov. IV, 27. — ³ Matth. XI, 30. — ⁴ Psal. XLVIII, 7. — ⁵ Jerem. XVII, 5. — ⁶ Psal. XVII, 2. — ⁷ I Joan. IV, 8. — ⁸ Rom. V, 5. — ⁹ Marc. XIV, 38.

enim non jam ut accipias divitias et honores præsentis sæculi, aut aliquid vanitatis humanæ, sed ne intres in tentationem. Quod utique si homo sibi præstare posset volendo, non posceretur orando. Quapropter ut non intremus in tentationem, si voluntas sufficeret, non orarem; quæ tamen si deesset, nec orare possemus. Adsit ergo ut velimus, oremus autem ut valeamus quod voluerimus, cum ipso donante recte sapuerimus. Quod bonum quoniam jam cœpisti, est unde gratias agas. « Quid » enim habes quod non accepisti? Si autem accepisti, » cave ne gloriaris quasi non acceperis¹, » hoc est, quasi ex te ipso habere potueris. Sciens autem unde acceperis ab illo pete ut perficiatur, a quo datum est ut incipere-
tur. Cum timore itaque et tremore tuam salutem operare². Deus est enim qui operatur in te et velle et perficere, pro bona voluntate; quoniam præparatur voluntas a Domino³, atque ab ipso gressus hominis diriguntur, et viam ejus volet⁴. Hæc cogitatio sancta servabit te, ut sapientia tua pietas sit; id est, ut ex Deo sis bonus, et Christi gratiæ non ingratus.

IV. Desiderant te parentes tui, fideliter congratulantes meliori spei tuæ, quam in Domino habere cœpisti. Nos autem te sive absentem corpore, sive præsentem, in uno spiritu habere cupimus, per quem diffunditur charitas in cordibus nostris⁵, ut quolibet loco fuerit caro nostra, nullo modo separata possit esse anima nostra. Gratissime accepimus cilicia, quæ misisti, ubi nos de frequentanda et servanda humilitate orationum prior ipse monuisti.

¹ 1 Cor. iv, 7. — ² Philip. ii, 12. — ³ Prov. viii, 25, juxta lxx. — ⁴ Psal. xxxvi, 23. — ⁵ Rom. v, 5.

EPISTOLA CCXIX.

Dilectissimis et honorabilibus fratribus et consacerdotibus Proculo et Cylinnio, Aurelius, Augustinus (21), Florentius, et Secundinus in Domino salutem.

Augustinus alique Africani patres Gallicanis episcopis Proculo et Cylinnio, qui Leporium monachum in fide incarnationis Verbi errantem ejecerant, ut amplectantur jam Dei gratia pœnitentem et correctum.

I. FILIUM nostrum Leporium apud vestram sanctitatem pro sui erroris præsumptione merito idoneeque correptum, cum ad nos, posteaquam inde exturbatus est, venisset, salubriter perturbatum, corrigendum sanandumque suscepimus. Nam sicut vos obedistis Apostolo ut corripere in quietos¹; ita et nos ut consolaremur pusillanimes ac susciperemus infirmos. Cum enim præoccupatus esset sicut homo in aliquo delicto, eodemque non parvo, ut de unigenito Filio Dei, quod erat in principio Verbum, et Verbum erat apud Deum, et Deus erat Verbum², cum autem venit plenitudo temporis Verbum caro factum est, et habitavit in nobis, non recta quædam saperet, nec vera sentiret; negans Deum hominem factum, ne videlicet substantiæ divinæ, qua æqualis est Patri, indigna mutatio vel corruptio sequeretur; nec videns quartam se subintroducere in Trinitate personam, quod a sanitate symboli, catholicæque veritatis, prorsus

¹ Quæ 219 erat, nunc 252. — Scripta videtur an. 426 aut 427. — ² 1 Thess. v, 24. — ³ Joan. i, 3.

alienum est : eum sicuti potuimus adjuvante Domino instruximus in spiritu lenitatis : præsertim quia cum hoc admoneret vas electionis ; adjecit , « Intendens te ipsum , » ne et tu tenteris ¹ , » ne ita se quidam ad provectum spiritalem pervenisse gauderent , ut se jam non posse tentari tanquam homines putarent : addiditque salubrem pacificamque sententiam , « Ut alter alterius onera portemus , quoniam sic adimplebimus legem Christi. Qui » enim putat se esse aliquid cum sit nihil , se ipsum se- » ducit ² , » dilectissimi et honorabiles fratres.

II. Quam tamen ejus emendationem nequaquam forte implere possemus , nisi vos ante , quæ in eo mendosa fuerant , damnaretis. Idem igitur et Dominus et medicus noster utens vasis ac ministris suis , qui dixit , « Ego percutiam , et ego sanabo ³ , » per vos percussit tumentem , per nos sanavit dolentem. Item suæ domus administrator atque provisor , per vos destruxit male constructa , per nos bene composita restauravit. Idem diligens agricola possessionis suæ sterilia per vos eradicavit , et noxia ; utilia per nos et foecunda plantavit. Non itaque nobis , sed ejus misericordiæ demus gloriam , in cujus manu sumus et nos sermones nostri. Et sicut in supradicto filio nostro ministerium vestrum humilitas nostra laudavit ; sic etiam sanctitas vestra nostro ministerio gratuletur. Paterno igitur et fraterno corde suscipite a nobis misericordi severitate correctum. Etsi enim aliud per nos , aliud per vos ; utrumque tamen fraternæ saluti necessarium una charitas fecit. « Unus ergo Deus fecit , quoniam Deus charitas est ⁴ . »

III. Proinde sicut per suam ⁵ pœnitentiam susceptus est a nobis , sic per suam epistolam ⁶ suscipiatur a vobis.

— ¹ Galat. vi, 1. — ² Ibid. 2, 3. — ³ Deut. xxxii, 39. — ⁴ 1 Joan. iv, 8 et 16. — ⁵ Aliter præsentiam. — ⁶ Libellum emendationis Leporii.

Cui quidem Epistolæ nostra etiam manu subscribendum putavimus , ipsius esse testantes. Hanc ejus correctionem dilectionem vestram minime dubitamus et gratanter accipere , et eis notam facere , quibus ejus error scandalum fuit. Quia et illi , qui cum eo venerunt ad nos , cum illo correcti atque sanati sunt , sicut eorum subscriptionibus , quæ coram nobis factæ sunt , tenetur expressum. Superest ut de fraterna salute lætati , rescriptis beatitudinis vestræ nos vicissim lætificare dignemini. Optamus vos dilectissimi et honorabiles fratres , in Domino bene valere memores nostri.

EPISTOLA CCXX ¹.

Domino filio in præsentem et in æternam salutem Dei misericordia protegendo et regendo BONIFACIO AUGUSTINUS.

Augustinus Bonifacio Comiti , qui concepto prius voto monachismi , post ex ipsius consilio suscepit Comitis potestatem ; at præter ipsius consilium duxit uxorem et in multis graviter deliquit. Hunc hortatur ad vetus propositum , si per uxorem liceat ; si non liceat , potestate mundana utatur in bonum , non in malum.

I. FIDELIOREM hominem , et qui faciliores haberet accessus ad aures tuas ferens litteras meas nunquam potui reperire , quam nunc obtulit Dominus servum et ministrum Christi , diaconum Paulum , ambobus nobis charissimum , ut aliquid tibi loquerer , non pro potentia tua ,

¹ Alias LXX. quæ autem 220 erat , nunc 171. — Scripta videtur exeunte an. 427.

et honore quem geris in isto sæculo maligno, nec pro incolumitate carnis tuæ corruptibilis atque mortalis, quia et ipsa transitoria est, et quandiu sit, semper incertum est; sed pro illa salute, quam nobis promisit Christus: qui propterea hic exhonorus atque crucifixus est, ut doceret nos bona hujus sæculi magis contemnere quam diligere, et hoc amare et sperare ab illo, quod in sua resurrectione monstravit. « Resurrexit enim a mortuis, » nec jam moritur, et mors ei ultra non dominabitur ¹. »

II. Scio non deesse homines, qui te secundum vitam mundi hujus diligunt, et secundum ipsam tibi dant consilia, aliquando utilia, aliquando inutilia; quia homines sunt, et sicut possunt ad præsens sapiunt, nescientes quid contingat sequenti die. Secundum autem Deum ne pereat anima tua, non facile tibi quisquam consulit; non quia desunt qui hoc faciant; sed quia difficile est invenire quando tecum ista possunt loqui. Nam et ego semper desideravi, et nunquam inveni locum vel tempus, ut agerem tecum, quod me agere oportebat cum homine, quem multum diligo in Christo. Scis autem qualem me apud Hipponem videris, quando ad me venire dignatus es, quia vix loquebar imbecillitate corporis fatigatus. Nunc ergo, fili, audi me, saltem per litteras tibi sermocinantem, quas in periculis tuis nunquam tibi mittere potui, periculum cogitans perlatoris, et cavens ne ad eos, ad quos nollem, mea Epistola perveniret. Unde peto ut ignoscas, si me putas plus timuisse quam debui: tamen dixi quod timui.

III. Audi ergo me, imo Dominum Deum nostrum per ministerium infirmitatis meæ. Recole qualis fueris adhuc in corpore constituta religiosæ memoriæ priore conjugæ tuæ, et recentis ejus obitu, quomodo tibi vanitas

¹ Rom. vi, 9.

capitulum pervenisset. EPISTOLA CCXX. 243
sæculi hujus horruerit, et quomodo concupieris servitutem Dei. Nos novimus, nos testes sumus quid nobiscum apud Tubunas de animo et voluntate tua fueris collocutus. Soli tecum eramus, ego et frater Alypius. Non enim existimo tantum valuisse terrenas curas, quibus impletus es, ut hoc de memoria tua penitus delere potuerint. Nempe omnes actus publicos, quibus occupatus eras, relinquere cupiebas, et te in otium sanctum conferre, atque in ea vita vivere, in qua servi Dei monachi vivunt. Ut autem non faceres, quid te revocavit, nisi quia considerasti ostendentibus nobis, quantum prodesset Christi ecclesiis quod agebas, si ea sola intentione ageres, ut defensæ ab infestationibus barbarorum quietam et tranquillam vitam agerent, sicut dicit Apostolus, « In omni » pietate et castitate ¹. » Tu autem ex hoc mundo nihil quæreris, nisi ea quæ necessaria essent huic vitæ sustentandæ tuæ ac tuorum, accinctus balteo castissimæ continentiæ, et inter arma corporalia spiritualibus armis tutius fortiusque munitus?

IV. Cum ergo te esse in hoc proposito gauderemus, navigasti, uxoremque duxisti: sed navigasse obedientiæ fuit, quam secundum Apostolum debebas sublimioribus potestatibus²: uxorem autem non duxisses, nisi susceptam deserens continentiam concupiscentia victus esses. Quod ego cum comperissem, fateor miratus obstupui: dolorem autem meum ex aliqua parte consolabatur, quod audivi te illam ducere noluisse, nisi prius catholica fuisset facta: et tamen hæresis eorum, qui verum Filium Dei negant, tantum prævaluit in domo tua, ut ab ipsis filia tua baptizaretur. Jamvero si ad nos non falsa perlata sunt, quæ utinam falsa sint, quod ab ipsis hæreticis etiam ancillæ Deo dicatæ rebaptizatæ sint, quantis

¹ 1 Tim. ii, 2. — ² Rom. xiii, 1.

tantum malum plangendum est fontibus lacrymarum? Ipsam quoque uxorem non tibi suffecisse, sed concubinarum nescio quarum commixtione pollutum loquuntur homines, et forsitan mentiuntur.

V. Ista quæ omnibus patent, tot et tanta mala, quæ a te, posteaquam conjugatus es, consecuta sunt, quid ego dicam? Christianus es, cor habes, Deum times: tu ipse considera quæ nolo dicere, et invenies de quantis malis debeas agere poenitentiam, propter quam tibi credo Dominum parcere, et a periculis omnibus liberare, ut agas eam sicut agenda est: sed si illud audias quod scriptum est, « Ne tardes converti ad Dominum, neque differas de die in diem ¹. » Justam quidem dicis habere te causam, cujus iudex ego non sum; quoniam partes ambas audire non possum: sed qualiscumque sit tua causa, de qua modo quærere vel disputare non opus est, numquid coram Deo potes negare, quod in istam necessitatem non pervenisses, nisi bona sæculi hujus dilexisses, quæ tanquam servus Dei, quem te ante noveramus, contemnere omnino, et pro nihilo habere debuisti: et oblata quidem sumere, ut eis uteris ad pietatem; non autem negata vel delegata sic quærere, ut propter illa in istam necessitatem perduceris: ubi cum amantur bona, perpetrantur mala, pauca quidem a te, sed multa propter te; et cum timentur quæ ad exiguum tempus nocent, si tamen nocent, committuntur ea quæ vere in æternum noceant?

VI. De quibus ut unum aliquid dicam, quis non videat, quod multi homines tibi cohæreant ad tuendam tuam potentiam vel salutem, qui etiamsi tibi omnes fideles sint, nec ab aliquo eorum ullæ timeantur insidiæ; nempe tamen ad ea bona, quæ ipsi quoque non secundum Deum, sed secundum sæculum diligunt, per te

¹ Eccli. v, 8.

cupiunt pervenire; ac per hoc qui refrenare et compescere debuisti cupiditates tuas, explere cogaris alienas. Quod ut fiat, necesse est multa, quæ Deo displicent, fiant: nec sic tamen explentur tales cupiditates. Nam facilius reseantur in eis, qui Deum diligunt, quam in eis, qui mundum diligunt, aliquando satiantur. Propter quod dicit divina Scriptura, « Nolite diligere mundum, nec » ea quæ in mundo sunt. Si quis dilexerit mundum, dilectio patris non est in eo: quia omne quod in mundo est, concupiscentia carnis est, et concupiscentia oculorum, et ambitio sæculi, quæ non est a Patre, sed ex mundo est. Et mundus transit et concupiscentia ejus. Qui autem facit voluntatem Dei, manet in æternum, sicut et Deus manet in æternum ¹. » Quando ergo poteris tot hominum armatorum, quorum fovenda est cupiditas, timetur atrocitas; quando, inquam, poteris eorum concupiscentiam, qui diligunt mundum, non dico satiare, quod fieri nullo modo potest, sed aliqua ex parte pascere, ne universa plus pereant, nisi tu facias quæ Deus prohibet, et facientibus comminatur? Propter quod vides tam multa contrita, ut jam vile aliquid, quod rapiatur, vix inveniatur.

VII. Quid autem dicam de vastatione Africæ, quam faciunt Afri barbari resistente nullo, dum tu talibus tuis necessitatibus occuparis, nec aliquid ordinas unde ista calamitas avertatur? Quis autem crederet, quis timeret, Bonifacio domesticorum et Africæ Comite in Africa constituto cum tam magno exercitu et potestate, qui Tribunus cum paucis foederatis omnes ipsas gentes expugnando et terrendo pacaverat, nunc tantum fuisse barbaros ausuros, tantum progressuros, tanta vastaturos, tanta rapturos, tanta loca, quæ plena populis fuerant,

¹ 1 Joan. ii, 15.

deserta facturos? Qui non dicebant quodcumque tu Comitivam sumeres potestatem, Afros barbaros, non solum domitos, sed etiam tributarios futuros Romanæ reipublicæ? Et nunc quam in contrarium versa sit spes hominum vides; nec diutius hinc tecum loquendum est, quia plus ea tu potes cogitare quam nos dicere.

VIII. Sed forte ad ea respondes, illis hoc esse potius imputandum, qui te læserunt, qui tuis officiosis virtutibus non paria, sed contraria reddiderunt. Quas causas ego audire et iudicare non possum: tuam causam potius aspice et inspice, quam non cum hominibus quibuslibet, sed cum Deo habere te cognoscis; quia in Christo fideliter vivis, ipsum debes timere ne offendas. Nam causas ego superiores potius attendo, quia ut Africa tanta mala patiatur, suis debent homines imputare peccatis. Verumtamen nolim te ad eorum numerum pertinere, per quos malos et iniquos Deus flagellat pœnis temporalibus quos voluerit. Ipsis namque iniquis, si correcti non fuerint, servat æterna supplicia, qui eorum malitia juste utitur, ut aliis mala ingerat temporalia. Tu Deum attende, tu Christum considera, qui tanta bona præstitit, et tanta mala pertulit. Quicumque ad ejus regnum cupiunt pertinere, et cum illo ac sub illo semper beate vivere, diligunt etiam inimicos suos, bene faciunt illis qui eos oderunt¹, et orant pro eis a quibus persecutionem patiuntur: et si quando adhibent pro disciplina molestam severitatem, non tamen amittunt sincerissimam charitatem. Si ergo tibi bona sunt præstita, quamvis terrena, transitoria, ab imperio Romano, quia et ipsum terrenum est, non cœleste, nec potest præstare nisi quod habet in potestate: si ergo bona in te collata sunt, noli reddere mala pro bonis. Si autem mala tibi irrogata sunt, noli reddere

¹ Matth. v, 44.

en ad ea bona, que ipsi quaerunt, aut secundum Deum; sed secundum sæculum diligunt, per te

¹ Eccl. v, 8.

mala pro malis. Quid istorum duorum sit, nec discutere volo, nec valeo iudicare: ego Christiano loquor: Noli reddere vel mala pro bonis, vel mala pro malis.

IX. Dicis mihi fortasse, In tanta necessitate quid vis ut faciam? Si consilium a me secundum hoc sæculum quaeris, quomodo ista salus tua transitoria tuta sit, et potentia atque opulentia vel ista servetur quam nunc habes, vel etiam major addatur, quid tibi respondeam nescio. Incerta quippe ista, certum consilium habere non possunt. Si autem secundum Deum me consulis, ne anima tua pereat et times verba veritatis, dicentis, « Quid prodest homini, si totum mundum lucretur, animæ » autem suæ detrimentum patiatur¹, » habeo plane quod dicam; est apud me consilium, quod a mo audias. Quid autem opus est ut aliud dicam, quam illud quod supra dixi? « Noli diligere mundum, nec ea quæ in mundo » sunt. Si quis enim dilexerit mundum, non est charitas » Patris in illo: quoniam omnia quæ in mundo sunt, » concupiscentia carnis est, et concupiscentia oculorum, » et ambitio sæculi, quæ non est a Patre, sed ex mundo » est. Et mundus transit, et concupiscentia ejus. Qui » autem fecerit voluntatem Dei, manet in æternum, » sicut et Deus manet in æternum². » Ecce consilium, arripe, et age. Hic appareat si vir fortis es; vince cupiditates, quibus iste diligitur mundus, age poenitentiam de præteritis malis, quando ab eis cupiditatibus victus per desideria non bona trahebaris. Hoc consilium si acceperis, si tenueris atque servaveris, et ad bona illa certa pervenies, et cum salute animæ tuæ inter ista incerta versaberis.

X. Sed forte iterum quaeris a me, quomodo ista facias tantis mundi hujus necessitatibus implicatus. Ora for-

¹ Luc. ix, 25. — ² 1 Joan. ii, 15.